

IRIMIA

A terra vai dando froito por si mesma

ANO XXX • Nº 818 - Do 1 ao 14 de novembro de 2010

**“Non ha de ser así entre vós:
quen queira ser o primeiro
que viva como o último”**

A foto que fala

Toda a vida nunha mirada. [Nenos refuxiados para evitar os ataques talibáns. Kabul (Afganistán)].

O trasno Trabollosa diversidade

Daniel López

Falando da inmigración, Ánxela Merkel cambia de paso e incorpora o famoso “paso da oca,” que non é precisamente o coñecido pazo da Estrada pronunciado por alguén do Son, senón un paso militar que lle gustaba moito a un vello antecesor seu no cargo. E, así, dona Ánxela, declara a morte do multiculturalismo en Alemania. E arrímase ao seu colega francés.

Canto faltará para importar na política celtibérica –xa o está en certas teles e xornais- todo ese discurso de desconfianza, de perigo, medo, fobia sobre a inmigración? En que eleccións vai tocar? Nas próximas municipais? Agardarán ás xerais? É unha tentación que só se pode evitar con responsabilidade e contención verbal, que non son precisamente virtudes moi abundosas na nosa clase política (véxase, se non, o nivel que demostran as mesuradas palabras de todo un alcalde de Valladolid sobre os fociños dunha ministra). Porque aqueles líderes da dereita civilizada que axudou a construír a Europa social na postguerra vanse montando sen rubor nos argumentos das dereitas cavernícolas, as que agora xorden en Suecia, en Holanda, todo por unha présa de votos.

Certamente que nos xogamos en Europa a volta de algo semellante ao fas-

cismo. Pero ollo: hai dúas maneiras ben diferentes de chegar ao mesmo, de favorecer fracasos que sirvan de desculpa aos de sempre.

Hai unha maneira activa e militante. Son todas esas posibles declaracións e accións que fan as delicias dun público, previamente traballado, para botarlle a “alguén” diferente, estranxeiro, a culpa dos nosos males económicos. Non a Lehman Brothers, non ás hipotecas subprime, non a Bush nin a Botín, non a nós mesmos e mesmo mesmas, senón a Mustafá Khamal, o vendedor de alfombras da feira.

A outra maneira é a pasiva. “Buenismo” e inconsciencia. Progresismo facilón. Colegueo, interculturalismo barato. Pero non. A integración en paz da diversidade étnica e cultural nunca é barata. Declararnos interculturais non nos fai menos etnocéntricos. A integración é difícil e custa cartos, esforzo, imaxinación, políticas públicas novas para incluírnos –a todos e todas- nunha sociedade nova. Vivenda, educación de calidade, acompañamento, planificación, anticipación aos problemas. Non se aprende inglés sen esforzo en dúas semanas: é mentira. Tampouco evitaremos problemas futuros con boas palabras, posturo e progresismo de salón. A paz social hai que traballala.

Editorial

Cambio de tripulación

Unha crise coma esta é un vendaval, un “Prestige” que se leva por diante a quen lle toque estar no poder. Parece que Zapatero soubo ler e interpretar isto. “Mediu ben os tempos”, que dixo o mestre Felipe González, que sabe moito de prestidixitación. Efectivamente ZP soubo manter na treboada a un equipo de ministros, fíxolles tomar medidas impopulares, baixou en picado en tódolos medidores de popularidade e termou do timón ata que os ministros remeiros se queimaron no intento.

deben explicar demasiadas cousas en pouco tempo

Agora deu o paso, e cambiou a tripulación. E a aparencia que crea é que o contador comeza de cero. Será esa a interpretación do electorado? A renovación, sen dúbida, é importante, de non ser así non pasaría o que pasou, con Cospedal, Arenas e compañía, pillados falando baixiño -pero non tanto- e con cara de vostede disimule pero acaban de marcarnos un gol. A mellor

proba do acerto pre-pre-electoral do Presidente é o desgusto dos seus adversarios. Desgusto e nerviosismo, tanto nerviosismo que provocou o famoso incidente do alcalde de Valladolid, algo máis ca unha metedura de pata, e deixou no ambiente unha dúbida: foi a intervención dun machista casposo pero illado no seu partido ou, como decontado reaccionou Rubalcaba, experto comunicador, “é mostra do código xenético do PP”?

Na renovación inclúese unha importante corrección en tempos de crise: a diminución de ministerios. Igualdade e Vivenda son temas cruciais pero xa somos maiores para entender que un asunto non é necesariamente mellor tratado por ter un ministerio co seu nome. A Igualdade é un tema transversal, que afecta a toda a acción de goberno e precisamente pechala nun ministerio pode reducir a súa potencia. E ter un Ministerio de Vivenda cando este é un asunto asumido polas comunidades autónomas era outro golpe de efecto de Zapatero, moi na súa liña re-centralizadora, liña que sementou de conflitos e invasión de competencias a súa acción de goberno.

Peso político e capacidade comunicativa, Rubalcaba, Rosa Aguilar, Jáuregui... deben explicar demasiadas cousas en pouco tempo: por que se fixo tan mal e alegremente cando había superávit, por que a saída da crise é tan dura cos traballadores e non acaba de ser dura cos defraudadores fiscais, estrelas deportivas, beneficios das sociedades e prexubilados de ouro de bancos e grandes empresas.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Dende hai uns meses vivimos en Santiago. Ao chegar quixemos unha parroquia para ir a Misa os domingos e tras un proceso de “busque, compare...” chegamos á de Fontiñas. Alí a Eucaristía das doce da mañá é xeitoso sen ser nada especial. Gustamos dela porque os nenos fan o balbordo que deben facer os nenos que non están enfermos, corren pola Igrexa para darlle a paz aos seus pais... Hai un coriño que canta ben, a Celebración é en galego, en fin atopamos o noso sitio para cando nos ca dre os domingos en Santiago.

Acabo de chegar de Misa alí. Hoxe non sei o motivo foi unha celebración dedicada aos maiores. Eles leron as

lecturas, fixeron as monicións e presentaron as ofrendas. Nas ofrendas levei a sorpresa: presenataron ofrendas por grupos que seique traballan na parroquia. Hai grupos de memoria, grupos de manualidades, de ximnasia, coro... Chamoume a atención ver a cara dalgún raparigo que con cara abraída vía coma unha señora velliña presentaba de ofrenda unha pelota en representación do grupo de ximnasia. Fermosa catequese que facía esa avoa para ese neno. Nós tamén somos parroquia, nós tamén temos que superarnos, nós tamén temos algo que ensinarvos. Parabéns, parroquia de Fontiñas.

A peneira

1

Din que o encoro de Santo Estevo volve ao nivel. Nun mes Iberdrola roubou ao Sil a auga que consume Galicia en medio ano, destruíndo flora e fauna e entorpecendo a declaración da Ribeira Sacra coma "Patrimonio da Humanidade", así como o plan de agroturismo da UDV. O fiseal, apercibido por **RIOS CON VIDA**, denuncia a Endesa por secar o Eume dende 2001, sen soltar o caudal ecolóxico.

2

COGAMI celebra 20 anos. Constituída por 51 asociacións e 40.000 discapacitados, atende a 20.000 persoas máis a través do seu Servizo de Inserción Laboral. Na foto, Iago Santalla presenta o libro 'O límite de pensarse libre', falando da parálise cerebral coa que convive dende hai 26 anos. Educador Social, traballa en Cogami-Lugo. No 2009 axudaron a atopar traballo a 2300 persoas, 800 menos có ano anterior.

3

Celebramos centos de columnas de Manuel Mallo e dos canteiros de Parga na Sagrada Familia de **BARCELONA**, coa réplica do Cádavo. En eleccións imos a Sant Andreu da Barca, aos parques "Rosalía" -poboado de castiñeiros, carballedos...- 32 rochas con poemas, un cruceiro. Tamén Castelao: 12 monolitos cos debuxos e autocaricatura en cerámica de Sargadelos, grazas ao seu fillo adoptivo, o escritor Xosé L. García.

4

As **MULLERES** son as vítimas da guerra. Unha barbarie recoñecida polo Tribunal Penal Internacional hai 2 anos, tras xulgar a violencia cometida en Iugoslavia e Ruanda. Na de Serra Leoa, un 75% foron violadas, e as nenas secuestradas para o exército. No conflito dos Grandes Lagos unhas 400.000 mulleres foron aldraxadas. Unha violencia que non é nova: xa na II Guerra Mundial os soldados xaponeses abusaran dunhas 200.000.

Alfonso Blanco Torrado

5

O 14 deste mes vai ter lugar o mercado outonal de produtos ecolóxicos de **RIOTORTO**, forxado por ferreiros e mazos. Promove un mercado en cada estación para dar a coñecer as producións ecolóxicas. No país dedícanlles 10.800 hectáreas, un 10% máis que no 2009. Entre elas salientan unhas 5.200 colmeas, 5000 vacas, 1120 hectáreas dedicadas a froitos secos e outras 230 a mazás. Unha teima que crece dende 1997, pero a madeira apenas ten esa garantía. Na crise medra o consumo do porco celta e de polo ecolóxico.

6

Ese mesmo día 14 conmemórase o 16º cabodano de Xaime **SEIXAS**, a quen cómpre lembralo en tanto desleixo. Nos anos 50 xa predicaba en galego. Despois de traballar na República Dominicana, fundou en Vigo a Comunidade de Vida Cristiá no ano 1965, leito do compromiso co idioma: Badal, rituais e música. Apoia as arelas de xente comprometida, coma os irmáns Reboiras, Moncho, asasinado no franquismo, os inmigrantes, etc. Despois fundaría Vangarda Obreira en A Coruña

7

Celebramos 500 anos da **FEIRA DE SANTOS** de Monterroso, co "Mercado" de Arturo Souto, e co sabor do polbo, como testemuñan "O Rego do pulpo" e a "Fonte do pulpo" na súa Feiravella. Son típicas as castañas, cantadas por Homero, e coñecidas no mundo polo Marron Glacé de Ourense. Alibós de Monterroso ten previsto recuperar ou plantar 250 has. en 3 anos.

8

En Santos visitamos un cemiterio de **AFGANISTAN**, ateigado de mortos en 8 anos de guerra. O goberno aliado da OTAN só se representa a si mesmo, mentres morren tantos civís. Medios americanos anónimos denuncia o segredo a voces: os erros e as torturas sucédense. A ocupación non reduce o poder talibán, imposto na ditadura (1996), reforzado nas eleccións. Cómpre dialogar. A solución militar non vale.

POLÍTICA Traballar máis e cobrar menos

Pedro Pedrouzo Devesa

“Soamente se pode saír da crise dunha maneira, que é traballando máis e, desgraciadamente, gañando menos”. Estas foron as desafortunadas palabras que Díaz Ferrán, presidente da CEOE, pronunciou hai unhas semanas ante a prensa. Son desafortunadas non só por incorrectas, senón porque ademais pretenden facer cargar co peso da crise a aqueles que menos fixeron por orixinala. Máis xusto parecería que o presidente reflexionase sobre a necesidade de que fosen os directivos das empresas (tamén as financeiras), e non os seus traballadores, quen traballasen máis e gañasen menos. Pero non parece ser ese o sentido das palabras coas que se expresou Díaz Ferrán.

Detrás desa arroutada, Ferrán proclama o espírito da *caverna empresarial*, espazo querido por moito empresario casposo que soña con pagar menos aos seus traballadores que viven “*comodiós*” á conta da *súa* empresa.

Frente ao empresario que desexa exprimir todo canto pode aos currantes que contratou, existe tamén un vividor asalariado que pensa que os beneficios da empresa para a que traballa non dependen do seu esforzo. Como se fose un irredento adolescente, está convencido que todo o que ten son dereitos que continua-

mente están sendo atropelados pola escura patronal.

A lista de caraduras, que se apuntan a vivir especialmente ben, non entende de clases. Hai un ADN remolón flotando por aí que seguimos amamantando cada un desde a súa taifa particular.

Se houbese unha súplica pública que facer tanto desde a patronal de Díaz Ferrán como desde os sindicatos iría na dirección de pedir que se traballe mellor: desde o fontaneiro que instala as tuberías dunha nova vivenda ata o banqueiro que vende lixo financeiro a incautos clientes. A crise que seguimos padecendo vense larvando en condutas que se foron extendendo entre todas as capas da sociedade. Non se trata tampouco de predicar unha *intereconómica apocalipse*, senón simplemente de pedir máis cordura e responsabilidade no traballo que a cada un lle tocou asumir, porque del depende a calidade de vida de moitos que á súa vez traballan tamén para o resto. O beneficio mutuo é evidente. O contrato social é dual: require esixir que non che pisen os dereitos, pero tamén esixe que asumas os teus deberes.

Hai un ADN remolón flotando por aí que seguimos amamantando

O Peto do Santo Antón

Rubén Aramburu

Hai uns día fixemos homenaxe grande a Andrés Torres Queiruga que cumpriu 70 anos. Podemos dicir que 70 anos fecundos de vida e de fe expresada en galego. Pola facultade de filosofía de Santiago e polo Auditorio de Galicia pasaron unha chea de autores e autoras, profesores, teólogos... dando conta da importancia da obra de Andrés. Mágoa que a oficialidade eclesiástica non apareceu. Queiruga aparéllase con Amor Ruibal, a quen tan ben coñece e estudou. O filósofo galego foi ignorado polos seus colegas contemporáneos, hoxe é recoñecido por todos como un dos grandes filósofos galegos.

A Andrés débémolle moitas cousas, e non falo de cada quen, senón como país e coma Igrexa. Tardaron en chegar o misal, a Biblia, os leccionarios, o breviario escritos en galego, case con vinte anos de diferenza con Cataluña. Detrás, xunto con outra xente, está o empeño de Queiruga, que tivo que lidar con touros ben feros.

Eu quixera sinalar algo que aprendín de Andrés durante moitos anos: a firme aposta polo traballo en equipo. Creo que unha das virtudes de Andrés foi a de saber crear grandes e bos equipos de xente e coordinalos e animalos sen ningún afán persoal. Sabe valorar ás persoas, loar os seus méritos e dialogar nos erros. Sen dúbida que son calidades que debería ter todo pastor, e que por desgraza escasean ben.

Hai xa anos que un xornal publicou a nova do bautizo do primeiro fillo de Torres Queiruga no Porto do Son, con foto e todo, non do neno senón do teólogo. Foi cousa de risa e fixemos moita broma, pero agora penso que foi verdade, que Andrés non deixou de ser esa parteira socrática da que tanto fala, e moitos e moitas de nós podemos dicir con fachenda que somos fillos ou netos del. Feliz xubileu para o noso Andrés como lle chamou hai anos Ramón Piñeiro. É verdade, é noso.

O CARRABOXO por XOSÉ LOIS

Actualidade

A visita do papa a santiago

A Igrexa debe converterse no lugar profético de encontro e acollida dos pobres

Este 20 de outubro a Plataforma Redes Cristiás, composta por 147 grupos, comunidades e movementos católicos de base do Estado español, entre os que se atopa Irimia, fixo a presentación dunha carta pública dirixida ao Papa Bieito XVI, con motivo da súa viaxe a Santiago de Compostela e a Barcelona os días 6 e 7 de novembro, “co obxectivo de abrir un debate en profundidade sobre o presente e o futuro da Igrexa católica e a súa relación coa sociedade actual”. Deste xeito pretenden achegar unha reflexión serena e profunda no medio do debate xerado tras a confirmación da visita papal, que por terceira vez vai visitar a sé compostelá.

Apreciado Santo Padre:

Escribímoslle en nome dun amplo colectivo de persoas, entidades cristiás e comunidades de base de Galicia e tamén doutras moitas distribuídas por toda España. Facémolo dende a nosa fe, dende sentirmos plenamente Igrexa e en coherencia coas ensinanzas que da mesma Igrexa recibimos. A nosa Carta de Identidade de Redes está centrada precisamente en dous piares: o seguimento de Xesús de Nazaré e a preocupación polos pobres. Dende estes dous referentes, como non podía ser doutra forma, é dende onde lle diriximos as nosas palabras.

Vostede sabe que Galicia e Catalunya, a pesar de formar parte do mesmo Estado, teñen identidades moi singulares, forxadas ao longo dos séculos, que se expresan nunha lingua e cultura propias; con tradicións e santuarios propios -como os que visitará nestes días-, que configuran personalidades colectivas moi ricas e diferentes, con dereitos históricos aínda non plenamente recoñecidos que sempre pedi-

mos á xerarquía da Igrexa que recoñeza en todas as dimensións da vida relixiosa, pastoral, litúrxica e institucional. Desexariamos que a súa visita a estas dúas comunidades servise para o afianzamento destas singularidades, tamén no campo relixioso.

España enteira, e estas dúas comunidades en particular, viven hoxe sometidas a profundas transformacións no cultural e económico, das cales hoxe quixeramos destacar só dúas: o profundo proceso de secularización e a crise económica. No pasado, o cristianismo foi un elemento esencial na configuración das nosas identidades no persoal e familiar e dentro a sociedade civil. Pero hoxe xa non é así. As nosas sociedades avanzaron cara á autonomía da moral e da ciencia, a separación de poderes, o respecto á conciencia e, en consecuencia, na capacidade de construír a historia sen acudir á relixión. Os baixísimos índices de cumprimento relixioso indican este cambio de signo, que cremos irreversible. Con motivo da súa vinda esta observación parécenos particu-

Galicia e Catalunya teñen identidades singulares que a xerarquía da Igrexa debería recoñecer nas dimensións da vida relixiosa, pastoral e litúrxica

A adxudicación a dedo da organización da visita é outro dos motivos da lea política e social

larmente oportuna porque, a pesar de que probablemente en ambas as dúas visitas Vostede verase envolto en masas, só se tratará dun fenómeno fugaz e moi mediático, de moi dubidosa repercusión nun cambio do comportamento relixioso. E á vez porque dado este pluralismo, como dirixente dunha das confesións relixiosas, non pode dirixirse aos seus habitantes en xeral coma se todos fosen da súa confesión. Iso pode molestar, loxicamente, aos que non o son.

Finalmente, hoxe vivimos de xeito particularmente duro os efectos da crise económica: peche de empresas, paro, e índices crecentes de dualidade social; hai tamén crecente presenza da inmigración estranxeira como expoñente da crise internacional. Todo iso pon unha vez máis de manifesto a debilidade e inxustiza das nosas sociedades e a perversidade do sistema. Tamén esta observación é particularmente oportuna con motivo da súa visita: porque neste momento de crise quixeramos que a súa viaxe se mantivese dentro duns límites de austeridade económica e non dese o máis mínimo motivo de crítica. E ao mesmo tempo desexariamos de Vostede unha palabra de impulso para aqueles colectivos que traballan por

conseguir unhas estruturas sociais máis xustas.

É hora xa de que a Igrexa dea un paso na dirección da súa reconciliación coas nosas sociedades. Se hoxe, despois de cincuenta anos, volvesen preguntarnos aquelas dúas sinxelas e provocadoras preguntas que deron vida aos documentos do Concilio “Igrexa catalá e igrexa galega, que dis de ti mesma cara a fóra, e que dis de

É hora xa de que a Igrexa dea un paso na dirección da súa reconciliación coas nosas sociedades

ti mesma cara a dentro, cara a os teus mesmos fieis?” o primeiro que deberíamos dicir é que, contrariamente ao desexado polo Concilio, a voz das nosas comunidades foi secuestrada pola única voz dunha Conferencia Episcopal, que de ningún xeito reflicte a riqueza da diversidade das igrexas locais nin o pluralismo nos crentes. Nas nosas sociedades, hoxe, o divorcio entre a cúpula dos bispos e as igrexas de base é alarmante. O traballo sacrificado e silencioso de miles e miles de

cristiáns e cristiás de base non atopa eco nas declaracións e actuacións da xerarquía. Ao contrario, a súa voz vai quedando progresivamente afogada ante o continuado ruído dos bispos na rúa.

Con respecto do tema da laicidade e multiculturalidade ao que aludimos antes, apreciamos a actitude de apertura que Vostede puxo de manifesto nas súas declaracións en Belem de Lisboa no encontro con intelectuais afirmando “o necesario diálogo co mundo” e que a adhesión á verdade que proclama a Igrexa non é incompatible “co respecto polas outras verdades, ou coa verdade dos demais. Agradecemos esta observación porque certamente, nalgúns outros acontecementos sentimos que cando o único criterio de actuación é a suposta “Verdade”, en lugar do amor e respecto ás persoas, esta convértese en inquisición e terror.

Oxalá estas expresións supuxesen o final dunha etapa postconciliar na que a Igrexa, recordando antigas condenas de finais do s. XIX e considerándose única posuidora da Verdade,

construíuse unha barreira co mundo, vivindo de costas e enfrontado a este en case todos os campos, científico, moral, teolóxico, político. Vimos como, afastada progresivamente da xente e refuxiada nas seguridades do propio grupo, a Igrexa corría o risco de converterse en gheto. Para moitas persoas deixou de ser o referente moral da sociedade e ao noso mesmo colectivo en ocasións fíxoo sentir estranxeiro, en exilio na nosa propia casa.

Actualidade

A visita do papa a santiago

Colectivos que pulan pola laicidade visibilizaron o seu rexeitamento á visita papal

Por último, unhas palabras en relación coa crise económica e a especial atención ás súas vítimas. As causas e as consecuencias da crise que nos sacode tan profundamente deberían ter unha consideración moi especial dende a fe e dende a teoloxía. Porque se trata dunha inmensa traxedia moral, espiritual e política. A fin de contas, ao final dos tempos (Mt.25, 31-46 e

A Igrexa debe converterse no lugar profético de encontro e acollida dos pobres

carta de Santiago), ante a historia a cuestión fundamental non será a relixión e nin sequera Deus, senón qué resposta fomos capaces de dar as vítimas.

Vivimos dentro dunhas estruturas económicas perversas e de pecado, que para subsistir necesitan pobreza e das maiorías: crises alimentarias provocadas polo aumento abusivo dos prezos, a débeda externa dos países pobres, o comercio de armas, a imposición de vantaxes comerciais desiguais, paraísos fiscais, o negocio da droga, a explotación infantil, tráfico de seres humanos, especialmente en mulleres, nenos e nenas, a dilapidación dos recursos da natureza,

etc. nun sistema que o converte todo -necesidades básicas e relacións persoais- en obxecto de negocio ou de compra-venda. Ante esta estrutura de pecado non abundan as apelacións á conversión individual.

Como cristiáns e cristiás compartimos este traballo por unhas estruturas máis xustas con amplos sectores non crentes da sociedade. Non obstante hoxe, ante a gravidade e dureza dos acontecementos, atopámonos todos sen referentes institucionais, políticos, éticos, organizativos. Non é doado atopar referentes que dean confianza, capaces de acoller ao ou á que sofre ou dubida, testemuños do chamado “principio misericordia” neste mundo inmisericorde.

E é sobre todo neste campo onde botamos en falta a voz profética da Igrexa, unha voz forte contra a inxustiza na que os desherdados e desherdadas se sintan comprendidos e comprendidas. A apreciación crecente é que lle falta sensibilidade e que deixou de ser aquel lugar profético de encontro e acollida dos pobres. Ao contrario, a única voz de Igrexa que se escoita xira case sempre arredor dos mesmos temas: presión política para alcanzar maiores cotas de poder económico ou cultural e en temas de moral, redúcese o necesario discurso da ética e dos valores ao monotema de sexualidade. Desexariamos que a Igrexa aparecese ante as nosas sociedades con outro rostro, continuadora do facer de Xesús Cristo ante os poderes do seu tempo.

A pesar de todo isto, ou máis ben por todo isto, cremos que estamos nun momento propicio. Vivimos nun mundo gravemente enfermo e ferido, pero sabemos onde estamos e cara a onde queremos ir. Como crentes en Xesús e membros desta Igrexa, coa presente carta queremos colaborar a facer das nosas Igrexas locais un sinal de fe e un motivo de esperanza.

Crónica Homenaxe a Engracia Vidal

Maite Pérez Vázquez

Engracia recibindo o seu libro e un ramo de mans de Torres Queiruga e Pilar Wirtz

Por toda unha vida de fe e galeguidade, dende as asociacións Mulleres Cristiás Galegas-Exeria e Encrucillada quixemos renderlle unha homenaxe pública a Engracia Vidal Estévez. Ao longo dunha hora, contando con Marisa Vidal Collazo como condutora do acto, presentamos o máis senlleiro do seu percorrido, escoitamos a Helena Villar recitalrle o poema *Sororidade*, agasallámola -coa axuda de Mini e Mero (A Quenlla)- coa canción *Compañeira*, e presentamos o libro e dvd “Engracia Vidal Estévez. Profecía de fe e galeguidade”.

A vida de Engracia Vidal Estévez está a ser longa e atrevida, e non polos anos dos que goza senón pola amplitude do seu ollar e estar no mundo, pola constancia do seu compromiso eclesial e social en Galiza e pola franqueza e entusiasmo que pon nas súas relacións. Abondaba con observar a todas as persoas congregadas no teatro Principal de Pontevedra o pasado venres 23 de outubro para comprendelo, alí había xente do mundo do feminismo, da política, de grupos e movementos eclesiais, de asociacións culturais e da lingua... e un extenso grupo de familiares e amig@s que quixemos celebrar con ela.

Desde o seu ser crente na Igrexa galega, Engracia colócase, sen subordi-

nación, no ámbito público para dicir aí a súa palabra en relación horizontal co mundo da cultura e da política do que se sente parte. E esta é, quizais, a peculiaridade da súa figura: esa súa capacidade, en aparencia connatural, de entrar en diálogo, participar e confrontar o mundo da cultura, da política e da igrexa galegas.

No ano 1975 afrontou o reto de lanzar Encrucillada e convertiuse na cara pública deste proxecto ao longo de trinta anos. Como secretaria da revista propicia vencellos e aperturas a prol dun país co voz propia e soberana: traballa para que a publicación teña un lugar dentro do panorama cultural e eclesial do país, dáa a coñecer e faina chegar a múltiples espazos (bibliotecas públicas, universidades, librerías, comunidades parroquiais...) desde unha perfecta organización que inicia e mantén toda unha rede de contactos. Engracia, cultivada na negociación, vaise volvendo interlocutora válida nos diferentes espazos do mundo da cultura e da política galegas.

No ano 2000 publica o libro “Por unha Igrexa tamén feminina”, documento excepcional aínda hoxe, ao completar as perspectivas máis masculinas doutros libros que reflicten maiormente pensamentos e feitos

de homes –sobre todo cegos e bispos- sen darlle espazo aos traballos, proxectos e compromisos das mulleres e colectivos de mulleres que fixeron e fan posible o dinamismo e a vida da Igrexa galega. De novo Engracia deixa a súa pegada pioneira e necesaria.

Engracia Vidal Estévez semella unha persoa incombustible. Cos seus oitenta anos recén cumpridos non só non se reclúe na casa nin claudica das súas opcións vitais, senón que se mantén extraordinariamente activa, disposta a todo coas enerxías cumpridas e coas ganas acostumadas, mesmo alentando novos proxectos. Así, segue a participar nas Romaxes de Crentes Galeg@s, reserva a súa praza na festa da patria o 25 de xullo, achega ideas nas reunións de Encrucillada, traballa na Asociación Exeria, apoia a Marcha Mundial das Mulleres, promove a Tertulia Literaria de Pontevedra e participa activamente en grupos variados, plataformas cívicas e asociacións culturais e de defensa da lingua...

Benvida Engracia, regalo para as nosas vidas: Benvida porque es muller sincera e franca e fisicamente sa. Benvida porque es muller poderosa e sabia, muller chea de beleza, de poder e de forza.

Alerta na sementeira de millo no 2011!!

Unha das ameazas máis sérias coas que nos enfrontamos labregos e labregos, e a sociedade, son os transxénicos. Agora, está empezando unha forte presión para que sementemos millos transxénicos. Ofrecemos algunhas das razóns polas que o SLG recomenda **non sementar millo transxénico**:

1. Dependencia. As variedades transxénicas están patentadas e ninguén pode gardar sementes para resementar. Ademais, a través do pole contaminan. Corremos o risco de que, se alguén sementa ao noso carón e o noso millo se contamina, a empresa propietaria da patente do millo que nos contamine nos demande, podendo condenarnos a pagar importantes sumas.

Tamén nos farán dependentes do paquete agrotóxico que subministra a mesma empresa que manipula a semente.

2. É unha tecnoloxía cara. É posíbel que agora, para introducir estas sementes, as coloquen no mercado a prezos similares ás sementes normais. Mais cando se expandan contaminando, os prezos van cambiar, **porque estamos falando de sementes artificiais que se conseguen en laboratorios introducindo-lles xenes doutras especies diferentes. Trátase de conseguir artificialmente algo que nunca ocorrerá na natureza, como é cruzar especies diferentes, por exemplo un peixe cun tomate.**

3. Antibióticos. No proceso de manipulación xenética utilízanse antibióticos que logo van quedar no millo e que as vacas van comer. Isto, ademais de supoñer un perigo para as persoas que logo comemos leite ou carne dos animais que inxeriron ese millo.

Tamén o comen as vacas, os becerros, os porcos, as aves, e poden volverse resistentes e non responder aos tratamentos con antibióticos fronte a mamite, pneumonías ou calquera outra enfermidade que teña ser tratada con antibióticos.

Tampouco sería descartábel a presenza de antibióticos nos alimentos que obtemos dos animais, tales como leite, carne ou ovos.

Nomes comerciais do millo transxénico MON 810

FOGGIA	DKC5784YG	KARTERYG	ES BLASON
ACCUA YG	DKC5018YG	KAVALAYG	PR31D61
ARENA YG	DKC6041YG	KURATUSYG	PR31N28
ARISTIS BT	DKC6675	LG3711YG	PR32G49
ASTURIAL BT	DKC6667YG	MAS52YG	PR32T86
AZEMA YG	ES ANTALYA YG	MAS58YG	PR32W04
BELES SUR	ES ARCHIPEL YG	MAS60YG	PR33B51
CAMPERO BT	ES MAYORAL YG	MAS71YG	PR33P67
CARELLA YG	ES CAJAUYG	PR35Y69	PR33Y72
ES PAOLIS YG	ESMILONGAYG	PR36B09	PR34N44
HELEN BT	LUSON BT	SF1035T	PR34P86
JARAL BT	KADENAYG PONCHO	SF1112T	PR35A56
EVOLIA YG	KARDANYG	SF4701T	* * *

Eu non semento millo transxénico. E ti?

Opinión

O peso da educación

Lupe Cendal

A miña filla pesa 32 kg e acaba de comezar 1º da ESO nun IES de Santiago (o do centro é o de menos porque, polo que vou preguntando, non se trata dun caso especial). Segundo as normas de sanidade que saen nos medios de comunicación non debería levar ás costas máis de 3,2 kg pero o contido da súa mochila pesa 9 kg. Hoxe, por exemplo, transporta isto:

Inglés: libro de texto + libro de exercicios + libro de lectura (este moi pequeno) + caderno

Franqués: libro de texto + libro de exercicios + caderno

Lingua española: libro de texto + caderno

C. Naturais: libro de texto + caderno

C. Sociais: libro de texto + caderno

Matemáticas: libro de texto + caderno

Estoxo cos materiais solicitados para todas as materias (revisado para que non leve nin un lapis de máis)

A verdade é que non comprendo, -coa información que hai ao respecto e as continuas advertencias sobre as consecuencias que na vida adulta pode ter este sobrepeso na adolescencia-, como pode ser tan difícil organizar as cousas para que os rapaces compartan libro na clase co compañeiro, que poidan facer quendas para levalo; ou máis sinxelo, cada alumno/a por separado: será logo tan complicado que compartan un mesmo caderno para varias materias? (Se non se tratase da saúde da miña filla resultaría cómico: un profesor esixe caderno de tapas duras e cuadrículado, outro de brandas e raias, outro sen microperforadores, outra arquivador -só unha profesora, claro, non o vaian poder compartir entre varias materias- e así ata esgotar todas as posibilidades do variado mundo dos cadernos, nin unha soa coincidencia).

Ás veces tampouco é que teñan necesidade de traer e levar todo, é que é obrigatorio por norma do centro ou por pura supervivencia: non hai un sitio onde deixar as pertenzas con garantías de volvelas atopar ao día seguinte. Sería importante que os centros (i.e. a Consellería) se implicasen e dispuxesen de lugares seguros nos que deixar o material dun día para outro, sen teren os alumnos que andar carretando nel todos os días. Sei de centros onde xa os hai, pero alugados e postos polas ANPAS, sempre dependentes do voluntarismo da xente.

sistema educativo, que nos claustros de profesores se debatese e que se coordinasen -que outras veces son capaces de facelo en cousas moito máis

Pesa 32 kg e carreta 9 na mochila.

E, realmente, unha cousa é sabelo e outra vivilo, como me dicía un profesor que agora ten fillos nestas idades e vai vendo a cousa máis clara. Por iso estaría ben que o profesorado consciente tirase polos compañeiros máis inclinados a considerar calquera crítica dos pais coma un ataque ao

complicadas- para, poño por caso e por seguir co exemplo de antes, acordar o modelo de caderno que esixen ao alumnado, e que estes os poidan compartir entre varias materias.

Quen sabe se as inexplicables dores de lombo que algún *profe* sofre non virán de cando pasou pola escola.

O noso taboleiro

Pepe Dopico é un betanceiro irimego desde hai ben tempo. É ademais o avó materno do neno de 14 meses, (Pabliño), que o seu propio pai queimou dentro do coche nas proximidades de Betanzos. Algúns compañeiros/as irimegas/os este pasado sábado estivemos presentes na "Misa" funeral que se celebrou na Cidade dos Cabaleiros, pola alma da crianza. Os asistentes, e outros que nos chamaron, consideramos que Irimia -por medio da súa revista- se acordara do avó.

Condolencia a Pepe Dopico CONDOLENCIA

Os irimegos/as coruñeses/as por medio da nosa revista Irimia, deixamos constancia da nosa solidariedade o igual que o de toda a organización Irimia, para co compañeiro e irmán Pepe Dopico.

Sabe ben o betanceiro, que nestes intres, atopase profundamente na parte máis sensible dos nosos humanos sentimentos, e desde aquí, a nosa man tendida, a nosa cordialidade e agarimo; non dubides que todos/as e cada un de nosoutros, con impotente rabia, pero tamén con tenrura, témoste presente, nas nosas oracións e nos nosos silencios.

Contigo, facémonos presentes e compañía, neste tempo de tribulación, ante o terrible, absurdo, tráxico e depravado acontecemento que che tocou vivir, e nestas datas, estas a padecer xunto a túa filla Margarida e demais familiares, a irreparable perda de Pabliño en tráxicas circunstancias.

Recibe Pepe, unha fraternal e agarimosa aperta, que queremos fagas extensiva a túa filla, de parte de toda esta pequena-grande familia que é a Asociación Irimia.

Os irimegos/as da Coruña
no seu nome

XUNTA DE GALICIA
PRESIDENCIA
Secretaría Xeral de Política Lingüística

EDITA: Asociación A. IRIMIA

FEITO EN PAPEL RECICLADO

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Manolo G. Turnes, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Bernardo García Cendán, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Carme Soto, Marisa Vidal e Xan Guillén.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

SUBSCRICIÓN: Apdo. 296 - 15705 Santiago de Compostela. Telf.: 655 028 253 / subscripciones@asociacion-irimia.org

SUBSCRICIÓN: ordinaria: 24 Euros. de Apoio: 36 Euros. **Correo electrónico** - asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: Caixa Galicia, CC/2091-0349-45-3040005822 - Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 **TIRADA:** 1.000 exemplares

DESEÑO E MAQUETACIÓN: Ninfa, Riveiro, Martínez

IMPRIME: Artes Gráficas LITONOR S.A.L.

DISTRIBÚE: IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://www.vieiros.com/canales/26/canal-irimia> / <http://asociacion-irimia.org/revista.xhtml>

Boa Nova

A CLAVE

“Cando o dedo apunta á lúa, o parvo mira para o dedo”. Algo así debeu pensar Xesús coa pregunta dos saduceos, eses que non cren na resurrección, escusa Lucas.

Por iso dicía Xesús que ía ser moi difícil que un rico se salvara. Estes homes non son capaces sequera de imaxinarse abandonados nas mans de Deus, non se imaxinan non sendo “controladores”, “donos da situación”, “poderosos” e discuten sobre quen vai seguir controlando, exercendo o seu poder, sobre a muller que foron pasándose duns a outros segundo a lei do levirato.

Para os saduceos non hai ceo mellor que o goce do seu poder e o exercicio do dominio. Unha vida diferente, sen ter que dominar a outros, abandonados nas mans de Deus, xéralles un conflito interno. No fondo dálles medo, mesmo vertixe, non poder mandar, non sentirse obedecidos por alguén.

Dá arrepió ver así, ao vivo, a unhas persoas tan controladoras e posesivas. Persoas que, no seu afán de dominio, non se dan conta (ou non queren ver) que a muller non é posesión de ningún dos irmáns, que Deus a fixo igual ao home. Non queren ver que ela tamén vai resucitar, e vai ser coma eles: xa non “precisará” casar, nin ter un home que a tutele segundo os usos da sociedade xudía. Nesa nova vida de resucitados/as a muller deixará de ser de segunda categoría pois, coma os anxos, é filla de Deus igual que calquera saduceo. No Ceo, na preciosa utopía do Reino, todos seremos diafanamente iguais. Non haberá escravos nin libres, explotadores nin explotadas.

Porque non hai Deus de mortos, senón de vivos!!

Marisa de Corme

A PALABRA

**DOMINGO 7 DE NOVEMBRO,
32º DO TEMPO ORDINARIO**

Lc 20,27-38

Chegaron algúns saduceos (...) e preguntáronlle: “Mestre, Moisés deixou escrito: “Se lle morre a alguén o seu irmán sen deixar fillos, que case coa viúva de seu irmán, para lle dar descendencia” (...) Xesús respondeulles: (...) “E Deus non é un Deus de mortos, senón de vivos, para El todos están vivos (...)”

Ola, viña onda ti...

“Boas, Xesús, perdoa por roubarche o teu prezado e valioso tempo que merecen os pobres e doentes pero é que verás, de entre os pobres ás mulleres son as máis pobres e postas a sufrir... que che vou a contar.

Xa sei que dirán que é só un típico tema secundario, un “detalle” o que me trae aquí (as mulleres sempre a querer chamar a atención como se non houbera nada mellor que arrannar no mundo!)

Souben daqueles saduceos que che fixeron aquela pregunta tan entrampullada, lémbreste? Aquela viúva dos 7 maridos con tan mala sorte ela e eles. A do conto era eu; pasáronse un pouco, que non ía ser eu quen de aturar a tanto cuñado, pero si que de homes vou servidiña. Está claro que o que menos importaba era o que a min me parecera, sendo a interesada. Contáronme a túa resposta: existe un algures onde non morremos e onde xa ninguén virá a imporme con quen teño que casar e con quen non. Acabouse o pedir permiso para amar ou ter que aguantar a quen non te ama ou non amas. Acabouse iso de andar arrannando os amores de todo o mundo sen consultar o/a interesado/a. Só ti podías entendelo, coma sempre. O Deus de vivos é o Deus de quen ama, porque quen ama non morre. Síntome libre, grazas. Ó que Xesús respondeu: “Vai, a túa fe salvoute” (segunda parte apócrifa deste episodio que non fora contada).

Aproveito este recunchiño do Eco para compartir estas verbas que xa non recordo se as lin ou se as soñei. Pode que fora un soño porque onte coñecín a un nazareno, paisano do noso querido Nazareno, cineasta palestino (Michel Khleifi) que me agasallou cun fotograma da súa película “Zindeeq” para poboar mil soños máis: unha fermosa muller camiñando polo mar de Galilea. Dicía el (foi certo, teño testemuñas): “Houbo un home nazareno que camiñou sobre este mar; eu son o primeiro nazareno que fai camiñar unha muller sobre el”. Rimos un cacho e volveu dicir: “Ves como de Nazaret pode saír algo bo”. Este Eco vai por vos, nazarenos e nazarenas, palestinos e palestinas, pola vosa rápida liberación.

Christina Moreira

Falando da lingua Lingua outonal

Lidia e Valentina

En todas as épocas do ano atopamos fraseoloxía, cantigas, ditos... que as describen, pero parécenos que o outono é unha época especialmente rica en canto a esta cuestión.

Temos dous santos que dan moito de si: san Miguel e san Martiño. O primeiro xa o citamos no número pasado (o das uvas maduras, acórdavos?), e aínda imos recordalo hoxe con aquilo de *Polo san Miguel sabe o touciño a mel*. Claro que estes refráns hoxe teñen pouco percorrido, nin hai porcos nin case ninguén come touciño... Pero na época en que o porco era o alimento olímpico da inmensa maioría da poboación galega, no san Miguel había que esperar a que chegase o san Martiño e se matase un novo porquiño. Este santo, ademais de avogoso das farturas da matanza, tamén o era dos magostos... *Por San Martiño faise o magosto con castañas asadas e viño ou mosto*.

E non hai froita que máis se ligue ao outono cá castaña, polo menos dunha vez que se acaban as uvas:

*Acabáronse as vendimas
e veñen as esfoladas,
para comer coas mozas
catro castañas asadas.*

Agora, como os castiñeiros xa andan máis escasos ca antes, a xente pon en práctica aquilo de *Castaña que está no camiño, é do veciño*. E co prezo que teñen xa case ninguén di aquilo de

*Monxe que estás no canizo
tira castañas para baixo,
tírame das máis grandíñas
que ás pequenas non me baixo.*

Son raros os empachos, pero se cadra aqueles que teñen soto ou que viven en zona de moita produción aínda poden cantar:

*Miña nai, dóeme a barriga.
-Miña filla, confesión!
As castañas que comiches,
de que castiñeiro son?*

E o problema non está só no empacho, senón tamén no seu poder calórico:

*Castañas asadas
e viño con mel
e a miña señora
detrás do tonel.*

Para rematar, estoutra que nos fai aprender unha palabra que nós non sabíamos: “castiro”, que é un castiñeiro común:

*A castaña no ourizo
quixo rir e rebentou:
caendo castiro abaixo,
mira que golpe levou!*

Veña, se tedes oportunidade, saíde ao monte agora no outono, que xa sabedes, *Polo San Martiño vai ver o teu soutiño* porque *castañas, noces e viño, fan as delicias do San Martiño*.

Ai porquiño, non sei se librarás do san Martiño!

O Fachineiro do software libre

Casualidades

É posible que entre os que se debrucen perante estas páxinas irimegas haxa quen vise algunha vez un programa electoral. Quizais mesmo exista alguén que o leu. Neste último caso xa saberá esa persoa da versatilidade de tales documentos. Dígoos porque en non poucas ocasións nesta lexislatura levamos oído de membros do goberno -incluído o secretario xeral de política lingüística- que os ataques á lingua e as sucesivas modificacións legais para desprotexela estaban baseadas nunha promesa electoral. Trátase dun compromiso inquebrantable, porque ben sabemos que esa verdade revelada chamada programa

electoral vese reflectida na acción de goberno sen mudar unha coma. Por iso sorprende que logo de propoñer ao electorado a aposta polo software libre -gratuito, aberto, con versión en galego e que si se ten en conta no programa Abalar- o Goberno galego acabe de gastar case 5 millóns de euros en licenzas de Microsoft. Non sendo que un dos obxectivos sexa asegurar o caviar dos tataranetos de Bill Gates. De paso, tamén a conta de resultados da empresa da sobriña de Romy, que xa conseguiu este ano outros 4 millóns en contratos. Casualidades en tempos de crise.

A.Q.